

GÜNÜN
SİYASİ
NƏBZİ

Global çağırış: Yaşıl ölkə, yaşıl dünya

Dövlət başçısının təşəbbüsləri ilə Azərbaycanın atdığı addımlar nikbinlik yaradır

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Bu problem hazırda formalaşmaqda olan rəqəmsal iqtisadiyyatın yeni prinsiplər əsasında davamlı və dayanıqlı inkişafının təmin olunması kimi müəyyənləşdirilib. Bununla yanaşı, ölkədə təmiz ətraf mühitin rəqəmsallaşmasına və yaşıl iqtisadi artıma nail olmaq istiqamətində global iqlim dəyişmələrinin miqyası nəzərə alınaraq ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiqinə əhəmiyyətli yer verilir, təmiz enerji mənbələrindən istifadə, tullantıların təkrar emalı və çirklənmiş ərazilərin bərpası təşviq edilir. Bu, istilik effekti yaradan qaz emissiyasını

çık ada dövlətlərinin və ən az inkişaf etmiş ölkələrin ehtiyaclarını nəzərə alan nəticə əldə etməyə çağırışlar etdi.

Bu gün Azərbaycan sürətlə inkişaf edir. Bunu sadəcə biz demirik. Tədbir zamanı iqlim dəyişmələrinə qarşı global mübarizədə beynəlxalq birliyi dəstəkləmək üçün 2024-cü ilin Azərbaycanda "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsinin təqdir olunması, COP29-a ev sahibliyi edən ölkə kimi nüfuzu, ölkəmizin uğurları yüksək dəyərləndirildi. Dinamik inkişafı ilə fərqlənən Bakı şəhəri haqqında müsbət fikirlər əsası Ümummilli Liderimiz Hey-

stimul qismində çıxış edir, istərsə də global çağırışlara verdiyi töhfə ilə həmin xalqların taleyinin daha parlaq olmasına səy göstərir.

2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi haqqında Prezident İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncamda Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq ictimaiyyətin etibarlı və məsuliyyətli üzvü kimi iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizəyə töhfəsini verdiyi qeyd olunur. Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" kimi müəyyən edilibdir. Həmin prioritetə uyğun olaraq, ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların bərpası və artırılması, su ehtiyatlarından

ta keçirilməsi üçün geniş imkanlar yaradır. Müzəffər Prezidentimizin işğaldan azad edilən 10 min kvadratkilometr ərazidə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma prosesində həmin ərazilərdə "ağıllı şəhər", "ağıllı kənd" kimi innovativ yanaşmalar tətbiq edilir, ekosistem bərpa olunur. Ölkəmizin "yaşıl enerji" sahəsinə göstərdiyi xüsusi diqqət bu sahənin qısa zamanda sürətlə inkişaf edəcəyindən xəbər verir. Laçın və Kəlbəcərin dağlıq əraziləri külək enerjisi, Zəngilan, Füzuli, Cəbrayıl və Qubadlı isə Günəş enerjisi potensialı ilə zəngindir. "Yaşıl enerji" zonası elan edilən bölgələrdə artıq bir neçə su elektrik stansiyası inşa edilərək fəaliyyətə başlayıb.

Azərbaycanda "yaşıl enerji"yə keçid istiqamətində atılan digər ad-

beynəlxalq normalara uyğun səviyyədə saxlanılması istiqamətində göstərilən səylərə mühüm töhfə verir. Yaşıl iqtisadiyyatın formalaşması ilə əlaqədar Azərbaycandakı vəziyyətlə tanışlıq göstərir ki, burada davamlı inkişafın bir komponenti kimi onun qurulması istiqamətində uğurlu siyasət həyata keçirilir. Azərbaycan yaşıl iqtisadiyyatın inkişafı üçün potensial imkanlara malikdir.

Azərbaycan təkcə dövrümüzün deyil, istənilən zamanın və məkanın ən vacib problemlərindən biri hesab etdiyi məsələ üzərində iş görür. O da məlumdur ki, heç bir problem bu günümüz və gələcəyimiz üçün iqlim dəyişmələrindən daha böyük təhlükə yaratmır. Azərbaycanın atdığı addımlar problemə dərin nikbinlik gətirir. Dövlətimiz sanki bərpaolunan enerjinin müəhərliklərini hərəkətdə saxlayaraq böyük problemi həll etmək üçün ortaya güc, iradə, dinamizm və yaradıcılıq qoyur. Bu baxımdan problemi müşahidə etməklə kifayətlənməyərək Azərbaycan təmiz enerji sahəsində də təşəbbüskar ölkəyə çevrilir.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) yekununda qəbul edilən qərarlar bəşəriyyətin gələcəyi üçün müstəsna önəm daşımaqla bərabər, Azərbaycanın liderlik qabiliyyətini və beynəlxalq nüfuzunu bir daha nümayiş etdirdi. Ölkəmiz genişmiqyaslı tədbirin öhdəsindən uğurla gəldi, bu sahədə yüksək səviyyəli təşkilatçılıq qabiliyyətini nümayiş etdirdi. Bütün tərəflərin yekdilliklə COP29-un yüksək səviyyədə təşkilinə görə Azərbaycana rəsmi şəkildə təşəkkür elan olunması barədə qərar qəbul etməsi bunun bariz göstəricisidir. Ölkə Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 24-də sosial şəbəkə hesablarında "COP29 iqlim diplomatiyasında dönüş nöqtəsidir!" sərlövhəsi ilə etdiyi paylaşımında Bakı COP tədbirinin ən möhtəşəm COP-lardan biri kimi tarixə düşəcəyini xüsusi vurğulayıb. "Yaşıl dünya naminə həmrəylik" şüarını rəhbər tutan Azərbaycan bütövlükdə təşəbbüsləri kimi çıxış edərək tərəflər arasında danışıqların qərəzsiz aparılması üçün bütün imkanları ən yüksək səviyyədə təqdim edə bildi. Dövlət başçımızın təşəbbüsü və səyləri ilə bütün proses boyunca Azərbaycan, ilk növbədə, inkişaf etməkdə olan ölkələrin, xüsusilə ki-

dər Əliyev tərəfindən qoyulan siyasətin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla realizə olunduğundan xəbər verir.

"Əsrin müqaviləsi" ulu öndərimiz tərəfindən reallaşdırılaraq ölkəmizin inkişafının təməlini qoydusa, bu siyasəti bütün istiqamətlər üzrə Ümummilli Liderimizin idealları əsasında Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam etdirilməsi isə Azərbaycana əsrimizin ən uğurlu dövləti statusunu qazandırır.

Avropa Komissiyası Azərbaycanı ümum-Avropa qaz təchizatçısı adlandırır. Azərbaycan təbii qazını alan on dövlətdən yeddisi Avropa ölkəsidirsə, deməli, biz həm coğrafiyanı genişləndirməyi bacarmışıq, həm də sübut edə bilmişik ki, Azərbaycan etibarlı tərəfdaş, etimad göstərməli aktordur. Sözümlərimiz imzamız qədər dəyərli olması, bu sahə üzrə imzalanmış müqavilələrin parlamentdə təsdiqlənməsi bundan xəbər verir. Rumıniyanın paytaxtı Buxarestdə 17 dekabr 2022-ci ildə bərpaolunan enerji mənbələrinin inkişafını dəstəkləyən, regional enerji təhlükəsizliyini və dayanıqlılığını, Avropanın enerji təhlükəsizliyini artıracaq, həmçinin karbon emissiyalarını azaltmaq məqsədini güdən addım atıldı - "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan Hökumətləri arasında yaşıl enerjinin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalandı. Dördtərəfli hökumətlərarası saziş Rumıniya ilə Azərbaycan arasında bərpaolunan mənbələrdən elektrik enerjisinin nəqli üçün Gürcüstan və Qara dəniz vasitəsilə sualtı kabelin çəkilməsini nəzərdə tutur. Bu müqaviləyə əsasən, "Qara dəniz yaşıl kabel" layihəsi 1000 meqavat gücündə 1195 kilometr (1,1 min kilometr sualtı və 95 kilometr yerüstü) uzunluğunda sualtı elektrik kabelinin tikintisini hədəfləyir. Dövlət başçısı bildirib ki, Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyətin müxtəlif komponentləri arasında körpülər qurmağa çalışır. Şübhəsiz ki, burada söhbət təkcə coğrafi sərhədləri aşmaqdan getmir, bu, həmçinin müxtəlif mədəniyyətləri, qanunları və qaydaları anlamaqdan da ibarətdir. Dövlətlər global genişlənmə ilə gələn problemləri də başa düşməli və ən vacibi isə daha zəif bəndlər sayılan kiçik ada dövlətləri üçün çalışmalıdır. Azərbaycan istər əldə etdiyi Zəfərlə daha zəif bölgələr üçün

və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətində işlər aparılır. "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi dayanıqlı inkişafa doğru atılmış iddialı bir təşəbbüsdür. Bu təşəbbüs sadəcə simvolik mənə kəsb etmir, həmçinin Azərbaycanın müsbət ekoloji dəyişikliklər yaratmaq məqsədi daşıyan ölkələr üçün model olmaq istəyini əks etdirir. Görülən işlərə və qarşıya qoyulan məqsədlərə nəzər saldıqda sadəcə vəd verməklə kifayətlənməyən, strateji ekoloji qərarlarla konkret nəticələr əldə edən bir ölkə görürük.

Hazırda ölkəmizdə nəhəng bərpaolunan enerji layihələri icra edilir. Ən diqqətçəkici məqamlardan biri həyata keçirilən layihələrin böyük əksəriyyətinin xarici investisiya hesabına başa gətirilməsidir. Məsələn, 2023-cü ilin oktyabrında "Masdar" şirkətinin investisiyası ilə tikilən "Qaradağ" Günəş Elektrik Stansiyası (GES) istifadəyə verilib. 550 hektar ərazini əhatə edən stansiyada 570 min günəş paneli quraşdırılıb ki, bu da hər il 500 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal etməyə imkan yaradır. "Qaradağ" GES-i unikal edən daha bir önəmli məqam onun Azərbaycanda xarici investisiya cəlb edilməklə tikilən sənaye miqyaslı ilk günəş elektrik stansiyası olmasıdır. Bu stansiya Xəzər regionunda, eləcə də MDB məkanında ən böyük günəş elektrik stansiyası hesab olunur.

Səudiyyə Ərəbistanının "ACWA Power" şirkəti isə "Xızı-Abşeron" Külək Elektrik Stansiyasının inşasını davam etdirir. Qoyuluş gücü 240 meqavat olan stansiya Xızının Sitalçay və Abşeron rayonunun Pirekəşkül kəndində reallaşdırılır. İlk hesablamaya əsasən, stansiya 220 milyon kubmetr təbii qaza qənaət etməyə imkan verəcək ki, bu da 400 min tondan artıq karbon emissiyasının atmosferə atılmasının qarşısını alacaqdır. İllik 1 milyard kilovat-saat elektrik enerjisinin istehsal olunacağı stansiyadan əldə edilən enerji 300 min evi işıqlandıracaqdır.

Ölkəmizin bərpaolunan enerji istehsalı sahəsində böyük potensialının olması bir çox layihələrin həya-

dımlardan biri də elektrikle işləyən avtomobillərin təşviqidir. Elektrik müəhərlikli nəqliyyat vasitələrinə marağı cəlb etmək üçün hökumət bu növ avtomobillərə tətbiq edilən 15 faiz idxal gömrük rüsumunu 0 faizə endirib. Bundan əlavə, Azərbaycanın məhsulata təşəbbüslərinə xüsusi önəm verməsi onun hərtərəfli ekoloji səylərinin bariz nümunəsidir. Ölkəmizdə Abşeron yarımadasında neftlə çirklənmiş ərazilərin bərpası və təmizlənməsi üçün fəal addımlar atılır, ekoloji problemlərə diqqəti artırılır və ətraf mühitin mühafizəsi və bərpasına sadiqliyi nümayiş etdirilir. Bu, həm də ölkənin gələcək nəsilləri üçün daha yaşıl və sağlam gələcəyin qurulması istiqamətində qətiyyətli öhdəliyini, strateji planlaşdırmasını və fəal tədbirlərini əks etdirən addımdır. Yaşıllaşdırma prosesi prinsip etibarlı ilə cəmiyyətin və iqtisadi inkişafın yeni mərhələsi kimi xarakterizə olunur. Yer kürəsində həyatın qorunması, uzunmüddətli inkişafın təmin edilməsi insanın iqtisadi fəaliyyətində yeni prioritetlərin formalaşmasını tələb edir. Onlardan ən əsasları ətraf mühit ilə qarşılıqlı əlaqədə olan, davamlı inkişafı təmin edən cəmiyyət üzvlərinin yaşıl həyat tərzini, yaşıl təfəkkürü, yaşıl düşüncəsi və yaşıl intellektidir. Bu istiqamətdə yaşıl iqtisadiyyatın formalaşması həm ətraf mühitin qorunmasının, həm də mövcud olan təbii ehtiyatlara və biliyə əsaslanan uzunmüddətli inkişafın təmin edilməsinin əsas yoludur. Azərbaycan "yaşıl iqtisadiyyat"ın inkişafı üçün güclü potensial imkanlara malikdir.

Bütün bunlar belə deməyə əsas verir ki, Azərbaycanın nüfuzu dünya tərəfindən təqdir olunur, ölkəmiz mötəbər tədbirlərin keçirildiyi bir məkana çevrilib. COP29-un məsuliyyətini çiyinlərində daşıyan rəsmi Bakı tədbirə qədər yüksək koordinasiya dərəcəsi və xarici siyasət realizə etdi. Ölkəmiz BƏƏ və növbəti COP-a ev sahibliyi edəcək Braziliya ilə birlikdə "Troyka" təsis etməklə kompleks yanaşma ortaya qoymanın anonsunu verir. Azərbaycanın enerji siyasətinin gələcək istiqamətləri düzgün planlaşdırma kontekstində realizə olunur.

Mustafa KAMAL,
"Respublika".